

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ecclesiastica Hymnodia Libri Tres

Secchi, Anacleto

Antverpiæ, 1634

Cap. IV. Hymnodiam opus esse Angelicum.

[urn:nbn:de:hbz:1-45942](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:1-45942)

Tantam dignitatem cognouerunt, qui omne studium in recto illius vsu collocare non omittebant. S. Benedictus, Monachorum in Italia ac in toto Occidente egregius reparator, & magnus propagator, Hymnodia appellabat *opus Dei*; Monachis que suis suadebat quibuscumq; alijs rebus praeferendum, vti re ipsa, non sine magno Ecclesiae fructu, in illo Ordine praefertur. Qui autem non agnoscunt hanc dignitatem, sicut eius nec degustare possunt suauitates, ita durum sibi reputant impositum onus soluendi aut grauem pensionem, aut vectigal intolerabile, quando ad chorum accedere tenentur. Istis ego suaderem, vt frequenter Deum exorantes, vsurparent breuem illam orationem ab Hymnographo traditam, *Am-puta opprobrium meum, quod suspicatus sum, quia iudicia tua incunda*; tamdiu eam iterantes, donec à Deo caelesti collustratione & auxilio dignentur. Nam verè sola oneris suspicione affliguntur, cum tamen re ipsa onus non sit Hymnodia, sed iucunditas & consolatio, & munus altissimum, imò Angelicum, vt mox videbimus.

Grave tributum reputatur Hymnorum cantus ab aliquibus.

Psal. 118.

C A P V T IV.

Hymnodiam opus esse Angelicum.

DE Dauidicis Hymnis loquens D. Basilius, D. Basil. vt illos commendat, inter alia encomia Procem. in Psalm. tandem profert: *Psalmus est Angelorum opus.* Quod pronuntiatum sicut est verum, ita promptas facileq; habet probationes, quas in hoc Capite perstringemus. Angelorum itaq; opus dicemus Hymnodiam, quia ab Angelis vsurpata; & quia ab

C 2

Ange-

Angelis ad homines deriuata; demum quia Angelorum induunt officium Hymnodia studiosi.

Angeli vsi sunt Hymnis.

Ab Angelis itaq; primò vsurpatam dixi Hymnodiam: nam consona est omnium sanctorum Patrum & Doctorum Græcorum & Latinorum sententia, quòd Angeli statim ac conditi fuerunt cum propriam pulchritudinem contemplati essent, ceteraq; Dei opera contuiti, orbis præsertim cælorumq; & astrorum mirabilem constructionem & concentum, non solùm obstupuerunt sed præ admiratione Hymnos vocesq; gratulatorias & plausus edere cœperunt. Id colligunt ex confessione Dei cum suo patientissimo Iobo lo-

Iob. 38.

quentis, & dicentis: *Vbi eras quando ponebam fundamenta terræ, ecce prima orbis fundatio; cum m laudarent astra matutina, en astrorum & cælorum*

Angeli creati sunt ante hominē.

conceptus; & iubilarent omnes filij Dei: en Angelorum laudes: de Angelis enim loqui intelligitur nomine filiorum Dei, vti clariùs exponitur tum à Chaldæo vertente, & iubilarent omnes ac-

Angelorum; tum à Septuaginta legentibus, & iubilarent *Angeli mei.* quasi dixerit Deus Iob: Nondum erat homo vllus, quippe qui post omnes creaturas fuerit vltimo loco formatus, aderat

Angeli sūt primi cantores diuinarum laudum.

tamen Angeli laudantes & celebrantes meam magnitudinē & perfectionem (nam, iuxta omnium Theologorum sententiam, vnà cum sublimioribus corporeis substantijs cælorum fuerē Angeli à Deo producti;) isti Hymnis me celebrarunt, isti sunt primi cantores mearum laudum. Nec vquam deinceps aut destiterūt aut defecerunt Angeli beati, sed sine intermissione perseverant in omnem æternitatem, concinentes trisagion Hymnum, *Sanctus, sanctus, sanctus,* vti audire licuit sanctissimo

Isaia 6.

sanctissimo Prophetæ Isaia in veteri Testamen-
te; & post multa sæcula ostensum fuit dilecto
Christi discipulo Ioanni in sua Apocalypsi, qui ^{Apoc. 4.}
obseruauit irriquietos esse in hac Hymnodia An- ^{Angeli sine}
gelos sanctos: *Requiem*, ait, *non habebant die ac* ^{requie can-}
nocte, dicentia: Sanctus, sanctus, sanctus. Irre- ^{tant Hym-}
quietos eos vocat in Hymno dicendo, quia, vti ^{nos Deo.}
optimè addit D. Damascenus, *hæc erat ipsorum* ^{D. Damas.}
requies. Quasi dicere volens, quòd Angeli non ^{l. i. Fidei}
laborem, sed requiem experiebantur in continua ^{cap. 16.}
Hymnodia perseverantia. Quia autem Hymnus
iste à Seraphinis prolatus audiebatur, D. Cyril-
lus Ierosolymitanus loquens de eo, ipsum voca-
bat Seraphicam Theologiam hominibus com- ^{D. Cyril.}
municatam ad nostram vtilitatem. *Propterea, ait,* ^{Catech. 5.}
traditam nobis hanc Seraphicam Theologiam, San- ^{Mytagog.}
ctus, sanctus, sanctus, recitamus, ut in illa caelesti
Hymnodia cum supramundana militia communice-
mus, per huiusmodi Hymnos nos sanctificantes.

Hinc omnes Patres sumptulerunt occasionem di-
cendi ab Angelica Hierarchia ad Ecclesiasticam
nostram Hierarchiam, quod secundo loco pro-
bandum asserebam, esse deriuatam Hymnodiam
alternis choris vsitatam. Nam Seraphini illi a- ^{Alternus}
pud Isaia auditi sunt alter ad alterum canentes, ^{cantus ab}
Sanctus, sanctus, sanctus, inuicem se ad Dei lau- ^{Angelis}
des prouocantes. Quæ forma canendi cæpit in ^{primò au-}
nostra Ecclesia frequentari libentiùs, ob aliam ^{ditus.}
Angelicam Hymnodiam in visione communica-
tam sub initiù ferè nostræ Ecclesiæ sancto Igna-
tio illustrissimo martyri, Antiocheni Episcopo,
sancti Ioannis Apostoli discipulo, qui cum alijs
Apostolis non semel habuit cõsuetudinem. Huic
præclarissimo viro ostensi sunt Angeli caelestes

Alternus cantus inter homines Christianos quando coepit.
 Georg. in Vita S. Chrysoft. Socrat. l. 6. cap. 8. Trip. l. 10. cap. 9. Niceph. l. 13. cap. 8. D. August. l. 9. Confes.

canentes Dei trini laudes alternis vocibus, vti celebriores Historiæ prodiderunt. Ex qua visione motus Apostolicus vir Ignatius, formam illam canendi in Angelis cognitam obseruandam tradidit suis Antiochenis, quibus præerat, indeque paulatim fuit per Orientem propagata, & ex Oriente in Latinam Ecclesiam ab Ambrosio promoum, ad suæ Mediolanensis Ecclesiæ religionem institutionem, vti refert S. Augustinus, fuit translata, postea ad ceteras Occidentis Prouincias, tandem ad vniuersam Ecclesiam fuit decreto Damasi Pontificis maximi dilatarata.

Imò, si res ista subtiliùs examinetur, forte multò ante modò narratam D. Ignatij visionem reperiemus, Angelos sanctos iam fuisse nostræ Ecclesiæ primos communis Hymnodii instructores ac exemplar, haud sine approbatione, meliùs dixerim, haud sine expresso Regis Angelorum & hominum, nempe summi Dei, decreto. Quòd namq; initio nascentis Ecclesiæ sancti Angeli exemplum præbuerint cantus Hymnodii in honorem & laudem Dei, facile constabit, si recolamus suauissimum illum ac summa exundantem lætitia Hymnum, *Gloria in altissimis Deo*, & *in terra pax hominibus bonæ voluntatis*; quem eadem nocte, qua prodijt ex purissimo sanctissimæ Virginis genitricis vtero vnigenitus æterni Patris nostra carne indutus, nouimus cantatum non ab vno solo Gabriele, qui fuerat pastoribus annuntiator nati Saluatoris, sed vnà à ceteris omnibus, qui eidem Gabrieli adiuncti & in choros diuini canere cœperunt, *Gloria in altissimis Deo*, &c. quemadmodum luculenta narratione descripsit S. Euangelista dicens: *Et subito facta est cum An-*

Angelicus cantus in Christi Natiuitate.
 Luc. 2.

gelo

gelo multitudo militia celestis, laudantium Deum, & dicentium: Gloria in altissimis Deo, & in terra, &c. Animare voluerunt Angeli sancti nascentem tunc Ecclesiam ad sustinendū pijsimum illum Hymnodix publicæ vsū, quem feliciter cœptum sustinuerat ac coluerat antiqua Ecclesia. Quod item decretum approbantis, imò iubentis Dei, non defuerit, sed adfuerit, testatum nobis reliquit fidelissimus arcanorum Dei cognitor & nuntius Paulus Apostolus, dum de hac Verbi diuini temporali Natiuitate differēs scripsit in hæc verba, *Cum iterum introducit primogenitum in orbem terræ, dicit: Et adorent (ecce decretum) eum omnes Angeli Dei.* Cuius decreti verba olim præuiderat, ac prædixerat Hymnographus canens: *Adorate enim omnes Angeli eius.* Adorauerunt, inquam, & colerunt Angeli sancti, audientibus hominibus mortalibus, Filium Dei incarnatū Hymnis & confessionibus gratissimis. Neq; dubium cuiquā esse debet de forma Angelici huius cantus, num scilicet fuerit alternis expletus choris, id namq; apertè colligitur ab illa voce *militiæ*, vsurpata à S. Euangelista. Hæc vox apud rei militaris peritos infert ordinatam acierum distributionem, alioquin non *militiæ*, sed multitudinis nomine rectiùs diceretur. Verum adhuc omnem aufert rei huius dubitationem communis sensus Ecclesiæ, quæ læta recolens in Natalitijs annuis Domini nostri Iesu Christi hos Angelicos cātus, declarat chori formam adhibitam fuisse: nam, introducens pastores cuidam factæ interrogationi respondentes, vsurpat hæc verba: *Natum vidimus, & choros Angelorum laudantes Dominum.* Quod itaq; Euangelista asseriit verbo *militiæ*,
 C 4 explicat

Heb. 1.

Psal. 96.

explicat Ecclesia nomine chori; quia videlicet singuli chori cuiusque Hierarchiæ Angelorum, modò vnus, modò alter, modò omnes dicebant. *Luca 2.* *Gloria in altissimis Deo, &c.* aliasque lætitiæ laudes concinebant. Quo cantu prouocarunt Angeli sancti ipsos pastores, quamuis rudes, ad similitudinem laudum prosecutionem; reuertentes enim ad proprios greges, præ lætitiâ laudare Deum eumque glorificare audiebantur, vt narrat sacra Historia.

*Pfallentes
Angeli esse
deberent
imitatione.
D. Chry-
sostom. in
Psal. 112.*

Et sicut Angelos imitamur in forma cantus, in Angelum esse oporteret Hymnodia studiosum, Angelum inquam non natura, cum id fieri nequeat, sed imitatione vitæque puritate, vt egregiè tradebat beatus Chrysostomus dicens: *Oportet Angelum fieri, & ita laudare: ante os nostram vitam nostram Deum laudet.* Expendebat aliquando sanctus Doctor causam cur Psaltes Regius, dum vellet Deum maximè laudatum, inuitando ad

*Psal. 148.
Angeli primi
omnium
inuitantur
ad diuina-
rum lau-
dum can-
tum.*

opus omnes omnino creaturas, vt Psalmo 148. explere conatur, initium sumat primò ab Angelis in cælo residentibus, deinde creaturas alias cælestes materiales, tandem creaturas quascumque sub cælo degentes, dicens: *Laudate Dominum in cælis Angeli & Virtutes, deinde sol, luna, stellæ cæli; tandem descendit ad terræ dracones, abyssos, populos, Reges, &c.* cum potius debuisset initium sumere ab inferioribus, & paulatim procedere ad superiora, iuxta naturæ ordinem. Respondet beatus Chrysostomus, voluisse Dauidem ab Angelis ducere principium, vt inde intelligerent homines se non posse dignè vsurpare diuinos Hymnos, nisi prius habeant Angelos sibi propofitos ad imitationem.

Hymnodiam itaque piè recteque exercentes
homines

homines Angelorum nomine decorantur, Angelorum item societate dignantur in ipso opere Hymnodia; non enim cum psallentibus mortalibus dedignantur ipsi immortales vnà psallere, aliquando etiam præcinentes prouocare nos ad psallendum. Testatur hoc insigne priuilegium diuus Bernardus imitans Dauidem dicentem: *Præuenerunt Principes coniuncti psallentibus*. Quem locum intelligit de Angelis nomine Principum; quia veri sunt Principes cælestis Monarchiæ. Expendebat sanctus Doctor illam dictionem *coniuncti*, quæ vnionem importat, quia Angeli vnà cum psallentibus hominibus vniantur; deinde aliud verbum, *præuenerunt*, quo significantur Angeli quandoque ductores esse Hymnodia, prouocantes ad psallendum. Concinit visio illa, de qua scribit Cassianus de Angelo qui inter Monachos conspiciebatur, vt eos psallere doceret: à quo Psalmi duodecim, per totam Ægyptum in horis nocturnis & diurnis vsurpati, fuerunt tunc traditi. Eidem veritati præbet testimonium diuus Chrysostomus dicens, *Psallentibus ad stare Angelos magno audientes cum silentio, & postquam cesserit Psalter, applaudantes, laudantes, adorantes*. Imò alibi expendens verba illa Hymnographi, *In conspectu Angelorum psallam tibi*, vim facit in illa dictione *in conspectu*, quam textui Hebræo insistens interpretatur *è regione*; vt sensus sit: Tibi psallam è regione Angelorum, qui quasi vnum faciant chorum ex altera parte canentes, dum homines alterum chorum ex alia parte respondentes efficiunt. Quod agnoscens Ecclesia, vt Hymnos suos gratiores Deo queat offerre, sicuti optat hanc sanctorum Angelorum dignationem & vnionem,

Angeli cum psallentibus hominibus psallunt.

Psal. 67.
D. Bern.
Serm. 7. in
Cant. &
Epist. 78.

Cassian.
l. 2. Instit.
cap. 5.
Angelus inter psallentes visus.
D. Chryl.
in Psal. 4.
& 137.

Angelorum societatem in precibus postulat Ecclesia.

ita supplex quotidie exorat Deum, ut digna reddatur vnà cum hisce sociis decantare & prædicare Hymnum diuinæ gloriæ, dicens: *Cum quibus & nostras voces, ut admitti iubeas, deprecamur, aliàs autem, tamquam admissa ad hanc societatem, dicit: Ideò cum Angelis & Archangelis, cum Thronis & Dominationibus, cumque omni militiæ celestis exercitus Hymnum gloriæ tuæ canimus, sine fine dicentes, Sanctus, sanctus, sanctus.*

Appello nunc vos quotquot Deo nostro laudes psallendo canitis, vosque felices prædico; qui digni estis cælestium Spirituum societati adiungi in opere tam sublimi, quale est munus laudandi Deum omnium Dominum Hymnis & cantu. Appellabo in posterum Angelos mortales carne circumdatos, cum Angelis immortalibus & immaterialibus sancta æmulatione contendentes in Hymnis & confessionibus Deo deorum concinendis. Quoties Ecclesiasticorum psallentium capitula, Religiosorum præsertim vtriusque sexus Ordines, considero, tot mihi videor aspicerere agmina Angelorum terrestrium agminibus associata cælestium Spirituum, qui communi Deo deseruientes, Ecclesiam à malignorum Spirituum insidiis & conatibus tueantur illæsam, eamque pulchriorem ac venustiore reddant, iuxta illud Epithalamicum elogium: *Quid videbis in Sulamite, nisi choros castrorum?* Quod de Ecclesia in terris militante & Deum laudante intelligunt Doctores sub nomine Sulamitis, quæ perfectam significat. In hac Sulamite tot sunt chori castrorum, quot Religiosi Ordines vtriusque sexus in choro alternatim Deo psallentes.

Multis profectò nominibus laudandi sunt Religio-

Chori psallentium agmina sunt Ecclesia.

Cant. 7.

ligiosorum Ordinum Auctores, ob multiplicia *Religionum*
 bona ab institutis eorum Ordinibus in Dei ho- *Institutores*
 norem exhibita; sed ob id præcipuè eos veneror, *Angelorum*
 quia huiusmodi institutione tot Angelos terre- *terrestrium*
 stres Deo genuisse videntur, quot personas ad *mysticam*
 perfectam vitæ præscriptæ rationem perducere *generatio-*
 studuerunt, quæ diuinas laudes die noctuque *nem funda-*
 cantu celebrarent. Ego ob hanc causam præcipua *rum.*
 veneratione colui Antonium Mariam Zacariam *Clericorum*
 nostri Ordinis Auctorem, vnà cum duobus sibi *Regulariū*
 adiunctis eiusdem consilij & sanctitatis sociis, Ia- *S. Pauli in-*
 cobe Antonio Morigia & Bartholomæo Ferrario, *stitutio, &*
 quem non solius honoris causâ, sed veritatis amo- *Fundatores.*
 re, Angelicum virum appello; tum propter An-
 gelicas vitæ suæ dotes, proinde etiam Angelis cæ-
 lestibus valdè familiarem, quia, sicut proditum
 est, ipsi primum sacrum Mysterium ad Altare fa- *In Vita ico-*
 cienti vili sunt Angeli cælestes lumine singulari *nibus im-*
 coruscantes adstare; tum quia ineunte sæculo *pressa.*
 proximè elapso consilia & operam direxit ad hanc
 nostram Regularem Clericorū Congregationem
 Mediolani sub propriis statutis & constitutioni-
 bus (vt fuit rectè obseruatum ab Episcopo Sca- *I. Felician.*
 lensi, non autem sub Regula diui Augustini, vt *Episc. Sca-*
 nonnulli ex aliis Ordinibus, qui de alienis rebus, *lenf. in En-*
 quas minimè nouerunt, aliquando scribunt) in- *chirid. tit.*
 stituendam sub nomine D. Pauli Apostoli, quæ *de Priuil.*
 vtrumque vitæ genus, actiuosæ scilicet & contem- *cap. 10.*
 platiuæ, complectens, sicut prædicando, docen-
 do, Confessiones audiendo, Sacramenta mini-
 strando, proximos ad vitam æternam adipiscen-
 dam adiuuaret, ita oratione, contemplatione &
 Hymnodia Deo vacaret, prouidens, ne alterutra
 exercitatio vnquam languesceret, sicuti, Deo
 dante,

*Ordo Clericorum
Regulariū
S. Pauli
confirmatus fuit à
Clemente VII. anno
M. D. XXXIII.*

*Antonius
Maria Zaccaria
Angelicas Mōniales
dirigit.*

dante, ad hanc vsque diem, centesimo suæ primæ Apostolicæ confirmationis anno proximam, floruit in sui Ordinis alumnis, qui à vulgo dicti sunt Barnabitz, ab Ecclesia sancti Barnabæ, apud quam præcipuum fuit Ordinis istius domicilium adeoque inualuit hoc vulgare nomen, vt alterum Paulinorum, quod vnicum esse debebat, non solum vsurpauerit consortium, sed ferè obtinuerit primatum; tum insuper quia non contentus venerabilis Vir huius Clericorum institutionis, eodem tempore Virgines ad eandem vitæ Regularis formam instruxit & direxit, præsertim sacre Hymnodia impensè assiduas, quas, nomine præclarum animi sui consilium accommodat, voluit appellari Angelicas; prout hodie, appellantur, angelicè viuentes apud D. Pauli Cœnobium non sine magno vrbis Mediolanensis exemplo & ornamento, à quibus aliæ deinde Mōniales Angelicæ, tamquam riuus ab eodem fonte derivatæ, sub directione eiusdem instituti condecorant Cremonam, eiusdem Angelici beati viri patriam, apud diuæ Marthæ Cœnobium. Instituit tandem etiam laicorum hominum Societates, qui perfectioris vitæ cupidi, Festis diebus conuenire studebant ad pia in nostris domibus virtutum & humilitatis exercitia, præsertim ad pias laudes & Hymnos Deo & beatæ Virgini Matri alternis choris offerendas, vt Angelorum occupationes æmulantes, sanctè excolerent ac transigerent dierum festiuitatem. Hisce operibus præclarus Vir à Deo electus, ab anno trigesimo tertio, & citra, supra millesimum & quingentesimum ardentis studio deditus erat, insigniorum hominum illius temporis sibi concilians admirationem & amorem;

rem; ita vt de ipso, tamquam de nouo Sidere non solius militantis in terris, sed & triumphantis in cælis Ecclesiæ, pronuntiare non dubitauerit Seraphinus Firmanus, ex Ordine Canonorum Regularium, qui suæ ætatis dicebatur, & verè fuit, Concionator Apostolicus, & piissimorum Operum Scriptor insignis, pronuntiare, inquam, non dubitarit, vti de intimo amico, imò & in spiritu Patre, quòd post mortem iam exornaret cælestium Beatorum patriam, quemadmodum mortalis prius exornabat viatorum terram. Huiusce egregij viri suauissimam recolere libuit memoriam, tum ne Parenti optimo ingrati videamur, quando rei opportunitas ad illum quodam modo cogat, dum de Religiosorum Ordinum Institutoribus incidit sermo; tum vt nos ipsos ad vitæ Angelicæ imitationem aliquando prouocemus; tum denique, vt ex huius nostri Institutoris descripta conditione, quilibet alius Religiosus, cuiuscumque sit Ordinis, ad suos Parentes gloriosos recordationem & animum reflectat, cum omnes fuerint à Deo electi ad eiusdem manifestandam gloriam, & Ecclesiæ suæ sponsæ mirabilem varietatem stabiliendam & amplificandam.

Seraphin.
Firm. initio
Probl. de
Orat.
Seraphinus
Firmanus
Canonicus
Regularis
vir fuit A-
postolicus.

Eniti igitur studeamus, vt quorum sumus in spiritu filij, actionum etiam & virtutum Angelicarum assequamur aliquando imitationem. Sæpè nobis ipsis tandem suggeramus, quòd in Hymnodia vltu sicut sumus Angelorum cælestium socij, & Angelorum subimus officium; ita par est ad Angelicas contendere perfectiones, certi, quòd ab ipsismet Angelis tamquam socij cognoscemur, & ad omne bonum incitabimur & adiuuabimur, vt ab Hymnodia terrestri ad cælestem Hymnodiam

diam

diam perpetuò continuandam cum ipsis feliciter
& læti transeamus.

CAPVT V.

*Altissimas Dei laudes exercet
Davidica Hymnodia.*

*Vates Graeci quando
floruerint.*

MULTI fuere ex priscis Vatribus qui in Graecia circa Dauidis tempora Hymnos scripserunt, vti Linus, Amphion, Orpheus, Musæus, potiùs Theologi quàm Poëtæ habiti, qui Hymnis Dei laudes cecinerunt. Hymnus ex diu

D. August. in Psal. 72. Augustinus, *est cantus Dei laudes continens; si laus, & non Dei, non est Hymnus; sit sit laus, & Dei laus, & non cantetur, non est Hymnus.* Sicut itaque Græci illi Hymnos scripserunt, ita Dei cecinerunt laudes. Verumtamen omnibus Hymno-

David omnibus præstat Vatribus. graphis præstat sanctus Dauid solus tum numero, tum origine, tum materia Hymnorum.

Psalmodum Davidicorum numerus. Numerus Dauidicorum Hymnorum, frequentiori Doctorum calculo, comprobatur ad centum quinquaginta in Psalterio contentos peruenire, ad quem numerum nullus priscorum Vatum accedere valuit; quod eò magis admirandum

D. Chrysoft. Prol. in Psalm. D. Athan. in Synopsi, sub finem. iudicabitur, si vera esset D. Chrysoftomi opinio dicentis, plures alios Psalmos fuisse à Davide compositos, quos S. Athanasius ad numerum trium millium perducit, putans id colligi posse ex libris Paralipomenon, sed temporum iniuria, ait D. Chrysoftomus, vel amicorum Ezechia Regis opera, ait Athanasius, plures eorum interiisse.

Psalmodum origo à Deo. Hi Hymni originem suam cognoscunt & trahunt